

Biblioteka
OKEAN

Naslov originala
Serdar Ozkan
“WHEN LIFE LIGHTS UP”

Copyright © 2009 by Serdar Ozkan

Copyright © 2009 za Srbiju i Crnu Goru Čarobna knjiga

Autor ilustracije i dizajna korice:
Dragan Bibin
Copyright © Čarobna knjiga 2009.

ISBN 978-86-7702-103-0

Serdar Oskan

KAD ŽIVOT ZASIJA

Prevod
Darko Tuševljaković

Nijedan deo ove publikacije, kao ni publikacija u celini, ne sme se reprodukovati, umnožavati, prešampavati niti u bilo kojoj drugoj formi i bilo kojim drugim sredstvom prenositi ili distribuirati bez odobrenja izdavača.

Sva prava za objavljivanje ove knjige zadržavaju autor i izdavač prema odredbama Zakona o autorskim pravima.

Čarobna knjiga
Beograd 2009.



**Čarobna
knjiga**

PROLOG

Dete koje je starac tražio nije se nalazilo ni u ovom primorskom selu.

U mirnim vodama Egejskog mora, smešteni tik jedno uz drugo, leži sedam ljupkih ostrva. Primorsko selo koje se starac spremao da napusti bilo je jedno od devetnaest sela iz kojih su se ostrva videla. Šesnaesto koje je do sada posetio.

Svi znakovi govorili su starcu da dete živi negde u blizini sedam ostrva. Zbog toga je pre nekoliko meseci i počeo da luta ulicama selâ okrenutih ka ostrvima i postavlja isto pitanje stotinama klinaca okupljenih oko njega.

U svakom mestu kroz koje je prošao izveo bi istu tačku. Obukao bi belu košulju sa prišivenim ogledalcima u obliku srca i, u nadi da će privući dečju pažnju, šetao bi se unaokolo presijavajući se na suncu. Zatim bi seo na neko mirno mesto, izvadio sedam kamenčića iz vreće i pažljivo ih poređao u liniju ispred sebe.

Započeo bi istim pitanjem: „O, voljeni kamičci, hoćete li da vam danas opet ispričam priču o Besmrtnicima?“

Pošto bi malo sačekao u tišini, kao da sluša njihov odgovor, rekao bi: „Onda u redu“, i počeo.

„Najdraži moji kamičci, jednog dana pre mnogo miliona godina, pre nego što ste bili kamičci, pre nego što su kontinenti bili kontinenti i mora mora, naš svet su posetili Besmrtnici iz Sveta svetlosti u kojem je sve večno. Lepota, Sloboda, Bogatstvo, Moć i Razum, zajedno sa poslednjom pristiglom Srećom, bili su samo neki od Besmrtnika koji su došli u naš svet. Našavši se ovde, svaki je uhvatio Sreću za jednu od njenih bezbrojnih ruku i veselo udario put pod noge.

„Nešto kasnije, međutim, naišli su na Anđela smrti koji se nastanio ovde davno pre njihovog dolaska. Besmrtnici su veoma brzo otkrili da u našem svetu sve umire, pa su u strahu od Anđela smrti jedan po jedan pobjegli natrag u Svet svetlosti. Pošto su bili besmrtni, Anđeo smrti nije mogao da im oduzme živote, ali posavetovali su se sa Razumom i on im je rekao da budu veoma oprezni.

„Sreća je bila prvi Besmrtnik koji je poslušao Razum i napustio naš svet, stoga je *sva* sreća koju poznajemo samo puka prolazna aroma, miris kojeg je Sreća ostavila za sobom na putu kroz svet. Vremenom su i ostali Besmrtnici, poput Lepote, Bogatstva i Slobode, otišli odavde ostavljajući mirise za sobom.

„Zbog toga u svetu koji poznajemo, sva lepota, razum, bogatstvo, moć, sloboda i sreća na kraju ispare poput mirisa Besmrtnika.

„Ali, voljeni moji kamičci, svi Besmrtnici su se uplašili Anđela smrti, svi osim jednog koji se zaljubio u njega i uprkos upozorenjima Razuma odbio da napustio ovaj svet.

„Sada dobro obratite pažnju na ono što ću reći, najdraži moji kamičci, jer imam predivne vesti za vas. Taj Besmrtnik se i dalje nalazi među nama! Putuje svetom bez prestanka i ono što dotakne traje zauvek. U svetu u kojem sve nestaje, ovaj Besmrtnik stvari čini večnima, jer u njegovim rukama leži ključ večnog života. Ako biste ga pronašli, o najdraži kamičci, iz vas bi prvo pokuljala voda, a onda svetlost. I pre nego što zora zarudi, shvatili biste da ste postali besmrtni.

„Stoga, prekrasni kamičci, ako želite da saznate ko je taj Besmrtnik, dozvolite da vam ispričam priču o dvojici prijatelja; dvojici prijatelja koji su postali jedno. Priča se desila u ovom svetu, ali kao da je došla sa onog.“

Starčev monolog sa kamenčićima često bi trajao satima, sve dok se oko njega ne skupe sva komšijska deca. Tada bi dohvatio veliko srcoliko ogledalo na svojoj ogrlici i iskrenuo ga ka suncu usmerivši svetlost na njihova lica. Zagledao bi ih, istovremeno im postavljajući pitanja na koja je tražio odgovor gde god se našao:

„Da li je neko od vas ikad razgovarao sa delfinom?“

Iznenadjeni pitanjem, neki bi se smejali, neki ga podozrivo gledali, a neki bi uzvratili pitanjima. Tek ponekad bi se našlo dete koje tvrdi da je pričalo sa delfinom. Kad god bi to čuo, starcu bi srce zalupalo i oči zasjale. Odmah bi postavio sledeće pitanje: „Reci mi kako se zvao taj delfin?“

Nažalost, uvek bi se razočarao odgovorom i snužio, što nije priličilo zavetu koji je u sebi nosio. Bio je star i bolestan. Znao je da mu nije ostalo još mnogo od života i da mora da preda Knjigu Nade sledećem čuvaru dok je vremena. U protivnom možda nikad neće nastupiti večni mir kojeg toliko željno očekuju.

Već je bilo kasno i deca su se razišla kućama. Nakon dugačkog napada kašlja starac je duboko uzdahnuo i vratio kamenčiće u vreću. Baš kao i uvek pred put, nasumično je otvorio Knjigu Nade i pročitao jednu stranicu iz nje.

Knjiga Nade je poslednjih sedamdeset i pet godina bila u starčevom posedu. Jednog dana, kada je imao devet godina, prišao mu je njegov deda i pružio staru knjigu povezanu crnom kožom. Reкао je da mu je preostalo samo nekoliko dana života i da će od tad pa nadalje njegov unuk biti novi čuvar knjige. Zatim je nagovorio unuka da obeća da će zakopati Knjigu Nade na skrovito mesto i da će je otvoriti tek posle dedine smrti, kao i da neće nikome ispričati šta je zapisano u njoj. Odbio je da odgovori na beskrajna unukova pitanja rekavši da se u knjizi nalazi sve što bude pozeleo da zna.

Nekoliko dana kasnije, pošto je deda zaista umro kao što je najavio, unuk je iskopao knjigu iz skrovišta i otvorio je. Unutra je pisalo da je Knjigu Nade u davna vremena napisalo dete koje se sprijateljilo s anđelima. Međutim, ime autora i vreme kada je napisana nisu se pominjali. Postojala je po jedna kopija knjige na svakom jeziku i samo po jedna osoba je znala za njeno postojanje. Tek kada dođe vreme za novog čuvara, taj broj se penje na dve.

Trenutni čuvar knjige saznaće ko i kada će ga naslediti neposredno pred smrt, u snu ili putem nekog drugog znaka. Ponekad bi čuvari bili rođaci, ponekad neznanci. Ponekad siromašni, ponekad bogati. Ponekad muškarci, ponekad žene. Međutim, jedno pravilo se uvek poštovalo: Knjiga Nade mora preći u ruke deteta.

Knjiga je govorila o Svetu svetlosti, o putovanju u taj svet, o Besmrtnicima i muškarcima i ženama koji su otkrili ključ večnog života. Takođe je govorila o povratku Blaženog.

Blaženi se u knjizi pominjao nekoliko puta. Pisalo je da će poslednji čuvar Knjige Nade biti sâm Blaženi i da će jedino on polomiti zapečaćeni deo na njenom kraju. Kada pečat bude polomljen, ceo će svet zasijati i nastupiće doba večnog mira.

Upravo zbog toga je odgovornost onoga ko čuva knjigu bila ogromna; ako samo jedna kopija, na bilo kojem jeziku, ne završi u rukama Blaženog, hiljadama godina očekivani večni mir neće doći. Prikupljanjem kopija raštrkanih po celom svetu,

Blaženi će od svih jezika načiniti jedan jezik i od svih knjiga samo jednu knjigu.

Taj deo Knjige Nade odnosio se na ceo svet, ali drugi deo bio je posvećen osobi koja ju je čuvala. Sve u univerzumu ogleda se unutar ljudskog bića. U njemu se, takođe, vode beskrajni ratovi i stalno se traga za mirom. Unutra se nalazi i Blaženi, kao i knjiga koju mu treba predati i pečat koji treba razbiti.

Upravo zbog toga čuvar, osim što predstavlja kariku u lancu preko kojeg će Knjiga Nade dospeti u ruke Blaženog, može da razbije i pečat u samome sebi. Zapravo, svako ljudsko biće poseduje moć da razbije unutrašnji pečat i dosegne večno svetlo i spokoj, jer je Knjiga Nade ispisana u svačijem srcu.

Iako je bio zadovoljan što je skoro ceo život proveo s Knjigom Nade, starca je ipak mučilo to što još nije pronašao dete kojem će je predati. Nije obraćao pažnju na napade kašlja koji su mu parali pluća, niti na nepodnošljiv bol u udovima, jer je znao da će ga uskoro pomilovati milosrdne ruke Anđela smrti. Kada bi samo mogao da prenese svoj zavet na drugoga.

Znakovi su mu pokazivali put i anđeli su mu pomagali. Istini za volju, Bog je obavljao najveći deo posla, iako je Svojim slugama ostavio ulogu koju su ispunjavali sami. Starac je morao uspešno da je privede kraju. U protivnom, šta će reći svom Prijatelju?

Dok je sunce zalazilo, starac je brižnim, ali zacakljenim pogledom još jednom osmotrio sedam ostrva. Zatim se zaputio ka sedamnaestom selu, smeštenom u podnožju Pustog brda. Svom sledećem odredištu.

Prvi deo

ODRASLI OMER

1

Sve na ovom svetu nestaje. Zbog toga život nema smisla. Međutim, njegovo okončanje mora biti ispunjeno značenjem, razmišljao sam. S druge strane, kako da znam šta će se desiti onog časa kada budem potražio to značenje.

„Stani, Omere! Ne čini to! Jednog dana ćeš ionako umreti“, izgovorio je glas za koji sam isprva pomislio da dopire iz mene.

„Ali taj dan još dugo neće doći“, rekao sam.

„To ne znaš. A ljudski život je ionako kratak.“

„Vreme sporo prolazi u zatvoru“, rekao sam, „makar i u onom bez zidova.“

„Zašto misliš da si u zatvoru?“

„Čovek je u zatvoru ako nije slobodan.“

„Ne smeš da napustiš ovaj svet, Omere. Ne sada.“

„Što da ne? Sve odlazi sa ovog sveta. Sada odoh i ja.“

„Ako stvarno poželiš, ništa ne mora da ode iz ovog sveta.“

„To je laž“, rekao sam posegnuvši za kutijom pilula za spavanje.

Tog dana – dana kada sam napunio trideset godina – kratak razgovor koji se odigrao na mom brodu, Safi, usidrenom pokraj malog ostrva u Egejskom moru, nije mogao da predstavlja ništa drugo do unutrašnji dijalog. Nije mogao, a nije ni *smeo*.

Prizor je zapravo delovao sasvim uobičajeno, osim što bi ribari sledećeg jutra u brodu pronašli moje beživotno telo. More je bilo uobičajene boje. Pusto brdo u daljini bilo je golo kao i uvek. Ova osamljena tačka Cvetnog ostrva bila je, po običaju, tiha. Sve je bilo na svom mestu, od krika galebova do čamaca pecaroša amatera usidrenih u okolini sedam ostrva.

Da sam još samo mogao da ućutkam taj glas u sebi, umro bih s mirom. Pomislio sam da ću ga ućutkati zato što je dopirao iz mene, a ja sam se nalazio na brodu, tako da se i on nalazio na brodu. Samo što nije.

Ili... Ili ipak jeste?

Desilo se baš dok sam posezao za pilulama. Ispred broda se iznenada stvorila sirena. Da, prava sirena!

Izgleдалa je poput sirena iz filmova. Telo koje joj se presijavalo ispod površine vode imalo je istu boju kao njene smaragdne oči. Koža joj je bila boje bronze, a duga kosa spuštala joj se niz vitki vrat. Od struka naviše njeno telo je bilo sasvim ljudsko. Da se nije popela na brod, pomislio bih da se radi o običnoj ženi koja je otplivala nekoliko milja od obale. Običnoj, ako izuzmem njenu očaravajuću lepotu.

Pogledala me je pravo u oči.

„Stani, Omere! Ne čini to!“, rekla je. „Jednog dana ćeš ionako umreti.“

Za očekivati je bilo da razrogačen nastavim da zurim u nju bez komentara. Ali to se nije desilo. Sa mojih usana se prevalilo isto ono što sam rekao glasu za koji sam maločas mislio da dopire iz mene:

„Ali taj dan još dugo neće doći.“

„To ne znaš“, rekla je. „Osim toga, ljudski život je ionako kratak.“

Razgovor za koji sam do pre nekoliko minuta bio siguran da se odvija u mojoj glavi sada se ponavljao sa sirenom. Kada sam opet dohvatio pilule, rekla je: „Nemoj, Omere! Ne smeš da umreš pre nego što proslediš knjigu dalje.“

„Šta? Koju knjigu?“

„Seti se“, rekla je.

„Čega da se setim?!“

„Seti se“, ponovila je.

„Šta to pričaš? Šta si ti, ko si ti?“

Uzvratila je pitanjem:

„Ko si *ti*?“

„Kao što si već rekla, ja sam Omer. Sada mi reci ko si, i...“

„Nisam te pitala kako se zoveš“, rekla je sirena, „nego ko si.“

Zatim je, ne sačekavši odgovor, zaronila i nestala pod vodom.

I dobro je da jeste, jer nisam znao šta da odgovorim.

Nisam imao predstavu koliko dugo su mi oči ostale prikovane za mesto na kojem je nestala pre nego što sam skrenuo pogled ka kutiji s pilulama. Uspravljen nasred broda gledao sam prvo ka pilulama, pa u pustu vodu. Nije imalo svrhe pomerati se. Kako, kuda i zbog čega bih se uopšte mrdao?

DEČAK OMER

1

Podigli smo sidro i otplovili ka Peščanom ostrvu. Deda je stajao za kormilom dok je majka odlagala hranu u kabinu. Ja? Kao i uvek, sedeo sam poput jahača na pramcu našeg broda, Safe. Iako me od toga boli stražnjica, uvek sedim na pramcu, jer čim dospemo na otvoreno more i deda doda gas, ja poletim preko Plavetnila. Majka me uvek opominje: „Omere! Pašćeš, dete moje, siđi odatle!“ Ali ja joj odgovaram: „Sada sam već veliki, mama, neću pasti!“, tako da me ostavlja na miru.

Peščano ostrvo je najudaljenije od sedam ostrva koja se vide iz naše kuće. Čak je dalje i od Cvetnog ostrva, ali ima najbolju plažu. Ako more nije suviše uzburkano, kao danas, Safi treba četrdeset minuta do tamo – prema satovima odraslih, naravno. Prema mom, putovanje traje četrdeset sati. A bolje me ne pitajte koliko nam treba po oluji. Tada uvek idemo samo do Magarećeg ostrva, koje se nalazi na pola puta. (Uzgred, neka vas ne zavara njegovo ime, pretražio sam celo ostrvo, ali nisam našao nijednog magarca.)

Ako me pitate šta mislim o Magarećem ostrvu, ne znam šta bih vam rekao. Dopada mi se zato što tamo živi mnogo galebova i mirno je skoro kao na Cvetnom ostrvu. Ali dno mora nije peskovito kao na Peščanom ostrvu; ima mnogo stena prekrivenih morskom travom i ježevima. Zato kad god odemo na Magareće ostrvo, plivam u dubini.

U stvari mi se čak više dopada da plivam u dubokoj vodi. Srećom, ovde uopšte nema ajkula. Da ih ima, mislite da bi me majka pustila u dubinu? A čak i da jesu tu, znam da se plaše delfina. Mi ovde, doduše, nemamo ni delfine. Ali ako jednog dana dođu ajkule, za njima će stići i oni. Zato što delfini uvek pomažu deci u nevolji.

Stigavši napokon do Peščanog ostrva, usidrili smo se na mirnom mestu blizu obale. Majka i deda ostali su na Safi. Ja sam odmah skočio u vodu, malo plivao, pa izašao na obalu. Bio sam jedini na plaži; savršeno za Igru kralja.

Igra kralja je veoma jednostavna; ima samo dva pravila. Prvo glasi da moraš da se pretvaraš da si bolji od svih ostalih; drugo kaže da se praviš da sve pripada tebi.

Ovu igru sam naučio od dece u školi. Jedan dečak ju je izmislio i naučio ostale kako da je igramo. Odmah sam shvatio da je dosadna, pošto učestvuje samo jedna osoba, i što duže traje, to si usamljeniji. A kada probaš da je igraš udvoje, uvek izbije tuča.

Međutim, ostala deca su me ubeđivala da je to važna i zabavna igra, tako da sam je i ja igrao. I dalje, doduše, mislim da je pomalo dosadna.

Obično počnem tako što se, ispršen, šetam duž plaže. Zatim naglas kažem: „Ovo celo ostrvo je moje! Sve što vidim pripada meni, ja sam kralj ostrva! Moje sluge (majka i deda) će uskoro pripremiti gozbu (sendvič) i pozvati me da se počastim na kraljevskoj jahti (Safi). Kada mi se bude prohtelo, otplivaću ka jahti pod budnim okom svojih razarača (ostali čamci na ostrvu) koji me štite od pirata.“

Osim što je dosadna, ova igra je i glupava, jer ne traje dugo. Dovoljno je da majka pozove: „Omere, požuri! Gotov ti je sendvič, dragi!“ da se neka ogromna jahta usidri pored naše šest metara dugačke Safe ili da suvonjava deca koja uopšte ne liče na stražare siđu sa ostalih brodova, i igra je gotova.

Najgore što može da vam se desi dok igrate Igru kralja jeste da se na plaži pojavi neko krupniji od vas. Iluzija će se posebno brzo raspršiti ako vam ta osoba priđe blizu. Zato se nikad ne igram Igre kralja ako u blizini ima nekog ko je veći od mene. Kao što sam rekao, nije to baš neka igra. Doduše, možda je ja ne igram kako valja. Možda treba još da porastem kako bih uživao u njoj.

Još jedna igra koju igram na ostrvima jeste pravljenje zamkova od peska. Ali problem je u tome što ih posle napornog rada nikad ne zateknem kada sledeći put dođem na ostrvo; uvek nestanu. Sav moj trud je uzaludan, što me uvek podseti na to da sam lažni kralj. Jer da je ostrvo stvarno moje, zar bi se neko usudio da dira zamkove.

Zapravo, postoji nešto čime sam se bavio pre nego što sam počeo da provodim dane gradeći zamkove od peska i igrajući Igru kralja. Bio sam umetnik. Slikar čije slike niko nije razumeo. Slikao sam samo anđele. Ali anđele bez krila. Svi su izgledali kao deca. Zato niko nije shvatao da se radi o anđelima.

Slikao sam anđele kao decu zato da bi bili nalik meni, jer jedino tako sam mogao da se sprijateljim s njima. Možda će jednog dana neki od anđela poželeti da mi bude prijatelj, izaći iz crteža i sestiti pored mene. Možda ćemo malo popričati i podeliti sladoled od jagode, a onda otići na plivanje. Kasnije su mi drugi ljudi rekli da su to glupe ideje i da slike ništa ne valjaju.

Prva osoba koja mi je rekla da su slike pogrešne bila je moja učiteljica. Jednog dana sam nacrtao anđele kako preskaču konopac na plaži pod vedrim, plavim nebom. Učiteljica je smatrala da su to moji vršnjaci i pitala me ko je na slici. Rekao sam da se ne radi o deci, već anđelima. „Anđeli imaju krila“, rekla je i nasred moje slike nacrtala neko čudo s krilima.

Pokazao sam slike ostaloj deci, u nadi da će ih ispravno shvatiti ili barem reći da je sve u redu sa njima, ali ona su mi se smejala u lice i govorila: „Kakvi su to anđeli?!“ Cele sledeće nedelje, kad god bi me ugledali, ismevali bi se mašući rukama. Pokušao sam da objasnim: „Crtam anđele kao decu zato da bi mogli da mi postanu prijatelji.“ Tada bi se smejali još više, pa sam prestao da pominjem anđele pred njima.

Na kraju sam pokušao da pokažem slike svojoj porodici. Oni se nisu smejali, ali sam na osnovu njihovih reči zaključio da misle da slike ne valjaju.

Posle sam rekao sebi: „Ako svi misle isto, onda znaju nešto što ja ne znam.“ Na kraju krajeva, ljudi znaju na hiljade stvari o kojima ja ne znam ništa, pa sam, uveren da su u pravu, prestao da slikam, ali nisam ni prepravio slike dodavši anđelima krila. Šta će mi anđeli sa kojima ne mogu da se sprijateljim? Na svetu ionako postoji previše slika sa krilatim anđelima.

Čitave planine pogrešnih slika nagomilanih na tavanu, stotine urušenih peščanih zamkova i dosadna igra od koje sam se umorio. Posle svega sam poverovao da će mi ono što sam čuo od Starice crvenih ruku, koju sam upoznao prošle nedelje, promeniti život. Čak sam pomislio da će ono što mi je ispričala promeniti ceo svet.

Nisam bio u pravu.